

Przesilenie

Michalina Sablik, Jura Shust

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Przesilenie. Jura Shust

**Koncepcja wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji w 2026 r.**

GODŁO KURATORA: XXYX

Film będący centralnym elementem projektu opowiada o grupie uchodźców w Puszczy Białowieskiej, gdzie naturalne sanktuarium styka się ze zmilitaryzowaną polityką graniczną. Poprzez rytuał i trans młodzi ludzie tworzą wspólnotowe ciało, odzyskując las jako przestrzeń oporu i uzdrowienia. Projekt podejmuje tematy ekologicznej żałoby, pamięci przodków oraz polityki wykluczenia na obrzeżach Unii Europejskiej.

Zdjęcia z filmu *Neophyte III: On the Eve of the Shortest Night*
2023, 14:04 min (pętla)

Przesilenie w tradycji słowiańskiej było symbolicznym punktem zwrotnym roku, kiedy obchodzono Noc Kupały. Święto to łączyło w sobie elementy magii i duchowości, a rytuały przejścia miały na celu harmonizowanie ludzkiego życia z cyklami natury. Była to okazja do zjednoczenia wspólnoty, nawiązania głębszej relacji z przyrodą oraz kontaktu z duchami przodków obecnymi w otaczającym świecie. Według wierzeń, podczas tej nocy zwierzęta, drzewa i zioła zyskiwały dar mowy i poruszania się. Natura nabierała telepatycznych zdolności, a woda i ogień miały noc oczyszczania i regeneracji.

Spekulatywny film Jury Shusta pt. *Neophyte III: On the Eve of the Shortest Night*¹ (2023, 14:04 min) opowiada o momencie przesilenia, rozumianym także w wymiarze symbolicznym – jako czas kryzysu polityczno-społecznego. Pokazuje grupę ośmiu młodych osób – uchodźców z Białorusi – przemierzającą podlaskie lasy w pobliżu granicy w czasie przesilenia letniego. Bohaterowie odtwarzają i reinterpreterują elementy słowiańskiego rytuału. Prowadzeni promieniami słońca tworzą utopijną wspólnotę, wchodząc w grupowy trans. Zaczynają działać jak jeden organizm podłączony zbiorową świadomością, sieć neuronowa wyczulona na zewnętrzne bodźce: układ słońca, temperaturę czy geolokację. Poprzez rytuał szukają sposobów komunikacji z poza ludzkimi bytami i uleczenia. Obok nich funkcjonuje równoległa dystopijna rzeczywistość – brutalna i pełna przemocy granica między dwoma światami. Puszcza Białowieska – jedna z ostatnich pradawnych puszczy Europy – staje się miejscem, w którym po raz kolejny skupiają się współczesne napięcia geopolityczne naszego regionu.

Oprócz zapętlonego filmu zaprezentowanego na dużym ekranie ledowym, ukazującego pełny 24-godzinny cykl dnia i nocy, sterującego oświetleniem w galerii, na wystawie w Pawilonie Polskim znajdzie się instalacja wykorzystująca żywicę drzewną, materiał, któremu przypisywano właściwości lecznicze i magiczne. W centrum pawilonu przy suficie zamontowana zostanie

poruszająca się po szynach zautomatyzowana głowa, sterowana przez sztuczną inteligencję połączoną z sygnałami z wideo. Wypełniony proszkiem z żywicy sosnowej robot będzie topił organiczną substancję, która kapiąc będzie tworzyć linearny relief z żywicznych stalaktytów. Obiekt z tłącą się bryłką żywicy będzie wydzielać dym, przypominając kadzielnice, powszechnie używaną w rytuałach chrześcijańskich. Kapiąca żywica, produkowana przez drzewa jako substancja lecznicza ma przywołać na myśl krew, stając się potężnym symbolem troski i przemocy – odzwierciedleniem gwałtownego charakteru naszych czasów.

Jura Shust (ur. 1983) to białoruski artysta mieszkający w Berlinie, łączący sztukę zaangażowaną politycznie z tworzeniem spekulatywnych wizji przyszłości, w których bada relacje między duchowością, technologią i biopolityką, a także możliwości oporu wobec opresyjnych systemów poprzez odwołanie do pradawnych rytuałów i alternatywnych form wiedzy. Badając cykl odnowy w ramach organicznego rozkładu i sztucznej syntezy, koncentruje się na relacji między ludzką psychiką a światem natury.

Wystawa w Pawilonie Polskim, odwołując się do konkretnego krajobrazu biopolitycznego, podejmuje uniwersalne problemy współczesności – kryzys polityczny i ekologiczny, konsekwencje rozwoju technologii nadzoru, a także potrzebę tworzenia wspólnoty i odbudowywania relacji z naturą. Cykliczność podważa linearnie rozumienie współczesności, kwestionując akcelerationistyczne i przemysłowe podejście do środowiska. Artysta krytykuje zmechanizowaną geopolitykę, która jawi się tu jako archaiczny atawizm w obliczu kosmologicznej współzależności – podkopując własne fundamenty, stając na froncie odwiecznego napięcia pomiędzy chaosem a porządkiem.

Link do filmu *Neophyte III: On the Eve of the Shortest Night*
<https://vimeo.com/1024372356/3dfc5194e6?share=copy>

¹Należy do cyklu filmów *Neophyte*, z których jeden *Pine Cone Seeds* (2022), został w 2025 roku zakupiony do kolekcji Muzeum Sztuki w Łodzi.

In Slavic tradition, the solstice was a symbolic turning point in the year, when Kupala Night was celebrated. This festival combined elements of magic and spirituality, and its rites of passage were meant to harmonize human life with the cycles of nature. It was an occasion to unite the community, establish a deeper connection with nature, and commune with the spirits of ancestors present in the surrounding world. According to beliefs, during this night animals, trees, and herbs gained the gift of speech and movement. Nature acquired telepathic abilities, and water and fire experienced a night of purification and regeneration.

Jura Shust's speculative film *Neophyte III: On the Eve of the Shortest Night*¹ (2023, 14:04 min) speaks about the moment of solstice, also understood in a symbolic dimension—as a time of political and social turning point. It shows a group of eight young people—refugees from Belarus—wandering through the Podlasie forests near the border during the summer solstice. The protagonists recreate and reinterpret elements of Slavic ritual. Guided by the rays of the sun, they form a utopian community, entering a collective trance. They begin to act as one organism connected by a shared consciousness, a neural network sensitive to external stimuli: the position of the sun, temperature, or geolocation. Through ritual, they search for ways of communicating with non-human beings and for healing. Alongside them exists a parallel dystopian reality—a brutal and violent border between two worlds. The Białowieża Forest—one of Europe's last primeval forests—becomes a place where contemporary geopolitical tensions of our region gather once again.

In addition to a looped film presented on a large LED screen—depicting a full 24-hour cycle of day and night and controlling the lighting in the gallery—the exhibition in the Polish Pavilion will feature an installation utilizing tree resin, a material traditionally attributed with healing and magical properties. At the center of the pavilion, mounted near the ceiling, there will be an automated head moving

along rails, operated by artificial intelligence connected to the video signals. Filled with powdered pine resin, the robot will melt the organic substance, which, as it drips, will form a linear relief of resin stalactites. Another object, holding a smoldering piece of resin, will emit smoke, evoking a censer commonly used in Christian rituals. The dripping resin—produced by trees as a healing substance—is meant to evoke blood, becoming a powerful symbol of care and violence, reflecting the turbulent character of our times.

Jura Shust (b. 1983) is a Belarusian artist based in Berlin, combining politically engaged art with speculative visions of the future, in which he explores relationships between spirituality, technology, and biopolitics, as well as possibilities of resisting oppressive systems through references to ancient rituals and alternative forms of knowledge. Exploring the renewal cycle within organic decomposition and artificial synthesis, he is focused on the relationship between the human psyche and the natural world.

His exhibition in the Polish Pavilion, while referring to a specific biopolitical landscape, addresses universal problems of our time—the political and ecological crisis, the consequences of the development of surveillance technologies, as well as the need to build community and rebuild relationships with nature. This cyclicity challenges the linearity of contemporary time, questioning accelerationist and industrial approaches to the environment. Geopolitics emerges as an archaic atavism in the face of cosmological interconnectedness—undermining its own foundations as it confronts the eternal tension between chaos and order.

Link to the film Neophyte III: On the Eve of the Shortest Night
<https://vimeo.com/1024372356/3dfc5194e6?share=copy>

¹It is part of the *Neophyte* film series, one of which, *Pine Cone Seeds* (2022), was acquired in 2025 for the collection of the Museum of Art in Łódź.

Widok instalacji, *Przesilenie*.

Projekt wystawy w polskim pawilonie w Wenecji.